

красоты и целесообразности. Современное образование направлено на формирование активного, продуктивного и небезразличного гражданина на основе развития основных компетентностей, предусматривающие автономное и творческое мышление и действия. В связи с этим одной из основных задач педагогической науки в Украине является совершенствование профессиональной подготовки будущих специалистов художественных специальностей, в частности, учителя изобразительного искусства. Подготовка будущего учителя изобразительного искусства должна быть сориентирована на активный поиск инновационных форм, методов, способствующих не только обучению учащихся художественно отобразить действительность в ярких образах с воспроизведением объективно существующих свойств реального мира, но и формированию у них способности к эмоционально-чувственному восприятию предметной действительности.

В данном контексте большое значение приобретает формирование художественно-стилевых представлений будущих педагогов изобразительного искусства. Художественно-стилевые представления рассматриваются как неотъемлемый компонент художественного сознания, который способствует активизации процессов постижения сущности художественных явлений.

Ключевые слова: стиль, исторический жанр, историческая картина, художественно-образное мышление, художественно-стилевые представления.

Summary

Forming of stylish presentations of future teachers of fine art in the process of prosecution of historical composition

Rjabchuk L. V.

Problem aestheticization of social life and greater use of influence of beauty in all spheres of human E. most relevant today, prompting educators to seek its solution by updating content, forms, methods and techniques of the educational process on the unity of beauty and expediency. Modern education aims at the formation of active, productive and indifferent citizens through the development of basic competencies that provide independent and creative thinking and action. In this regard, one of the main objectives of science teaching in Ukraine is to improve the training of future specialists artistic disciplines, including visual arts teacher. Preparation of the future teacher of fine arts should be oriented to the active search for innovative forms, methods, not only conducive to student learning in reality artistic display vivid images with playback objectively existing properties of the real world, but also the formation of their ability to emotionally - sensory perception of objective reality.

In this context, great importance is the creation of artistic and stylistic representations of the future teachers of art. Art- style presentation considered as an integral part of artistic consciousness that promotes activation of understanding the essence of artistic phenomena.

Key words: style, historical genre, historical painting, art and creative thinking, art - style idea.

УДК 821. 161. 2 - 34. 09 Ісаєнко Г.(477. 43 / 44) (045)

Семчакевич С.Л. (Лана Діброва),
викладач
(м.Хмельницький)

Багатожанровість творчої палітри Галини Ісаєнко: колісанки

У статті автор, опираючись на дослідження як молодих науковців, так і на праці відомих подільських літературознавців, аналізує різножанровість поетичної спадщини відомої подолянки Галини Йосипівни Ісаєнко (1941 – 2012), автора 40 поетичних збірок і прозових книг; висвітлює різноманіття жанрової палітри творчих устремлень майстрині слова, акцентуючи увагу на колісанках як одного з найдавніших жанрів народної словесності; підтверджує оригінальність індивідуальної авторської манери подільської поетеси; наводить приклади власних музичних мотивів, створених на слова колісанок Г.І.Ісаєнко. В якості епіграфа до статті використано авторський катрен, написаний як відгук на знайомство із творчістю непересічної подільської поетеси; визначено зв'язок створених колісанок із народнопісенною основою фольклорного жанру через аналіз поетики творів: лексики, художніх тропів, поетичних прийомів, специфіку звуко-ритмічної

оболонки творів, їх мелодики; зацентровано увагу на ефективності творчого опрацювання дитячих творів Галини Ісаєнко та втілення їх в практику навчання дошкільнят, молодших школярів, майбутніх вчителів музики; відмічено беззаперечний вплив колісанок на стан і настрої малюка; зроблено висновок про те, що коліскові пісні є засобом для пробудження в дітей та юнацтва поваги до культурної спадщини своєї країни.

Ключові слова: Галина Ісаєнко, творчість, жанр, колісанки.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Відома подільська поетеса Галина Йосипівна Ісаєнко (1941-2012) є автором 40 поетичних збірок і прозових книг, які вражають читача майстерністю митця, щирістю жінки, ніжністю матері, мудрістю людини. Кожна з них неповторна і випромінює через слово свіжі, яскраві думки, вічні істини, несе на своїх сторінках тепло й красу як високих космічних сфер, так і звичайного земного існування.

Це зумовлює необхідність подальшого дослідження творчої спадщини Г.Ісаєнко, жанрово-тематичних особливостей її поезії, оригінальності індивідуальної авторської манери. Використання в практиці навчання і виховання молодого покоління пісень і колісанок, створених на слова поетеси, мають слугувати засобом для пробудження у дітей та юнацтва поваги до культурної спадщини своєї країни, зокрема до творів подільської майстрині слова.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми... У сучасному літературознавстві питання об'єктивного аналізу поетичної спадщини подільської поетеси Г.Ісаєнко залишається актуальним. Так, молодим дослідником Віктором Гурцом була здійснена спроба проаналізувати жанрово-тематичні особливості філософської, інтимної, громадянської лірики письменниці (Велика Вітчизняна війна, війна в Афганістані, Чорнобильська трагедія) з урахуванням історико-культурного розвитку суспільства кінця ХХ – початку ХХІ століття [1]; [2]. Письменник, журналіст, публіцист із м. Хмельницького М.Кульбовський неодноразово висвітлював різні грані творчості Г.Ісаєнко у місцевій пресі («Проскурів» - 1997, 2003, 2006, 2009, 2011, 2013; «Літературна громада» -1999), у шестикнижжі «З подільського кореня» та в «Подільській Шевченкіані» (кн. II, Хм. – 2006, с. 46) [4, 38].

На вірші Г.Ісаєнко подільськими композиторами було створено понад 40 пісень. Однак недостатньо уваги приділено творчому опрацюванню творів відомої подільської поетеси для дітей, зокрема колісанок.

Формулювання цілей статті... Мета статті полягає у дослідженні втілення в практику навчання і виховання дошкільнят, молодших школярів та майбутніх вчителів музики коліскових пісень на слова Галини Ісаєнко як «синкретичного жанру позаобрядової родинної лірики для дітей» [6, 7].

Виклад основного матеріалу...

*Шануймо в пам'яті своїй Людину,
Що всіх єднала біля себе, мов родину:
Це – слова поетичного перлина,
Щира душа, - Ісаєнко Галина.
Лана Діброва*

Будучи небаїдужою до ближнього і сповідуючи християнські цінності, Галина Йосипівна власним прикладом і силою поетичного слова вчила любові, милосердю, прощенню кожного, хто бажав цього, вже був готовий чи ще тільки збирався стати на шлях внутрішнього самовдосконалення, чекаючи слушної нагоди. За словами Миколи Кульбовського, вірші поетеси – «це вистраждані й відчуті з середини відголоски наших протиріч, що боляче ранять душу кожного українця...» [3, 34]. Головний мотив лірики Г.Ісаєнко Віктор Гурц вбачає у гармонії людини й природи, що «є основою її творчості, створення себе в собі з Божим словом на вустах» [1, 26].

Багатогранність таланту подолянки спонукала поетесу з властивими їй добротою та любов'ю долучитися також до одного з найдавніших жанрів народної словесності – колісанок.

Як відомо, коліскові пісні виконуються над першим ліжечком новонародженого. Вони є результатом творчого натхнення матерів та їхньої любові до власного малюка. У народі здавна помічено, що «материнська пісня, співана над коліскою, має велику магічну силу – заспокоює, дає позитивні емоції, оберігає від хвороб, нещастя та страху» [6, 7]. Не розуміючи лексичного значення слів колісанки, дитина вловлює звуки, співзвучні висловлюванням, і відчуває ніжне, пестливе ставлення до неї матері (рідше – бабусі, тата, старшої сестрички).

У спів, зазвичай, вкладається усе багатство почуттів, які хочуть словами передати немовляті. Так із перших днів життя розпочинається залучення дитини до музики, де пісня стає одним із шляхів знайомства її зі світом.

Зворушливо щирі, небагатослівні, але глибокі за змістом тексти та милозвучність мови колісанок Галини Йосипівни Ісаєнко надихнули викладача Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії Семчакевич Світлану Леонідівну (Лану Діброву) на створення мелодій, які є основними виразниками вибраних творів.

Колісанки неодноразово були озвучені автором (на ювілейному вечорі, присвяченому 70-річчю з дня народження Г.Й.Ісаєнко (05.06.11) та учнями Хмельницької дитячої школи мистецтв як у рідному закладі, так і в Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії (27.11.12, на концерті-презентації навчального посібника з історії музичної освіти ХГПА «Музичний меридіан» (укладачі Ю.М.Йовенко, В.Ю.Найда та Ю.М.Найда); на літературному вечорі, присвяченому пам'яті незабутньої поетеси, який був проведений 13.03.13 р. у формі презентації збірки творів письменниць Поділля «Літературне мереживо подолянню»).

До 13 текстів колісанок Г.Ісаєнко учнями Хмельницької дитячої школи мистецтв під керівництвом викладача-методиста Цвігун Алли Василівни були виконані ілюстрації, де із великим бажанням та любов'ю переданий казковий світ у кольорі.

Фольклористи відзначають, що найстійкішим колісковим мотивом є закликання та запрошення сну до дитини, у якому зафіксоване анімістичне уявлення про сон як істоту, яка може заспокоїти і приспати дитину [5, 569]. Досить часто у колісанках існують напівміфічні істоти – кіт, птахи, - чи образи або явища природи: вітер, дощ, трава, тощо. Саме мотив закликання до сну, а також фольклорні образи туману, ночі, сокола, ялинки, сну, дощику властиві авторським колісанкам Г. Ісаєнко, що поєднує їх із народнопоетичною традицією.

За фольклорним звичаєм у колісанках Г. Ісаєнко використовується лише найпростіша загальноповживана лексика, у них відсутні складні поетичні прийоми і тропи. Найбільш вживаними серед тропів є епітети: світла доля, вечірня хмарка, нічка зоряна, хороші сні тощо.

Як і у фольклорних колісанках, усі художні та поетичні засоби авторських колісанок спрямовані на створення їх специфічної звуко-ритмічної оболонки, основним виразником якої є мелодія із яскраво вираженою одноманітністю та монотонністю.

Наводимо приклади колісанок, створених автором статті на слова Галини Ісаєнко:

У тумані зникли гори...

Не поспішаючи

The musical score is written on four staves in 3/4 time. The melody is simple and monotonous, with a consistent interval of a whole step between notes. The lyrics are written below the notes, and chords are indicated above the staff. The chords used are C, G7, and F.

У ту - ма - ні зник-ли го - ри, зо - рі з мі - ся - цем го - во - рять, ніч-ка
зем - лю всю пок - ри - ла, пта - ше - ня - та скла - ли кри - ла... Всі ти -
хе - сень - ко пос - ну - ли, всі тур - бо - ти їх ми - ну - ли... Міц-но
сплять і на - ші ді - ти, лю - бі сер - цю ми - лі кві - ти.

Доню, казочка вже йде...

Повільно, ніжно

Cm Fm G Cm
 До - ню, ка - зоч - ка вже йде, ве - чір хмар - ка - ми бре - де.
 Fm Cm G Cm
 Час у лі - жеч - ко ля - га - ти сон вже кли - че до - ню спа - ти.

Дощик

Помірно

Hm Em Fis Hm
 До - щик, до - щик, не шу - ми, пташ - ка не ма - хай криль - ми.
 Em Fis Hm
 Ве - чір... Ніч - ка нас - ту - па - є, до - ня спа - тонь - ки ля - га - є.
 Em Hm Fis Hm
 Ти - хо, ти - хо бу - де спа - ти, сни щас - ли - ві бу - де ма - ти.

Люлі, люлі, мій синочку...

Стримано, ніжно

Cm Fm G7 Cm
 Лю - лі, лю - лі, мій си - ноч - ку, лю - лі, мій ко - ха - ний.
 Cm Fm G7 Cm
 Ви - ши - ю то - бі со - роч - ку, вста - ну ра - но, ра - но.
 Fm Cm G7 Cm
 Вста - ну вран - ці, до схід - сон - ця, бу - ду ви - ши - ва - ти,
 Fm Cm G7 Cm
 а ще бу - ду мо - го си - на ти - хо ко - ли - са - ти.

Нічка зоряна настала...

Спокійно

Нm Fis

1. Ніч - ка зо - ря - на нас - та - ла, під ві - кон - цем Ти - ша ста - ла.
2. Хо - че в лі - жеч - ку зас - ну - ти, ко - ли - са - ноч - ку по - чу - ти.

Нm Em H Fis Нm

Ста - ла Ти - ша і ше - по - че, що у ліж - ку спа - ти хо - че.
Ма - ма до - ню ко - ли - са - є, ко - ли - са - ноч - ку спі - ва - є.

Ой на горі ялинонька...

Стримано

Dm Gm D A7 Dm

Ой на го - рі я - ли - нонь - ка, під го - ро - ю вер - ба.

Dm Gm D A7 Dm

Спи, мо - я кра - су - ня донь - ка, бла - го - сло - вить Не - бо.

Gm Dm A7 Dm

Свя - те Не - бо по - си - ла - є то - бі щас - тя й до - лю,

Gm Dm A7 Dm

пта - шеч - ка піс - ні спі - ва - є про сво - бо - ду й во - лю.

Де ти, де ти, мій соколе...

Стримано, з сумом

Am E7 H Am C Dm E

Де ти, де ти, мій со - ко - ле, ни - ні бу - деш спа - ти?

Am E7 H Am C Dm E

Чи у по - лі, чи у лі - сі бу - деш но - чу - ва - ти?

Dm Am E7 Am

Чи мо - го ор - ла - си - ноч - ка бу - деш ко - ли - са - ти?

Am E H Am C Dm E

Ой ко - ли - шу я си - ноч - ка, пі - сень - ку спі - ва - ю,

Dm Am E7 Am

йо - му світ - лу до - лю й ща - стя на весь вік ба - жа - ю.

Висновки... Отже колискові пісні беззаперечно впливають на стан і настрої дитини. Матері, яким належить найголовніша роль у вихованні маленької особистості, завжди хотіли в цих піснях заспокоїти малюка, заколисати, уберегти від будь-якого лиха та побажати гарної долі. Використання колисанок на слова Галини Ісаєнко в практиці навчання і виховання допоможе адаптуватися до дорослого життя малечі, яка ще так потребує теплоти, ніжності, турботи, любові; дітям та юнацтву – слугуватиме засобом для пробудження в них поваги до культурної спадщини своєї країни, зокрема до творів подільської майстрині слова.

Список використаних джерел і літератури:

1. Гурц В. Поезія Галини Ісаєнко – невичерпне джерело віри в ієрархію любові, доброти й милосердя: науково-дослідницька робота, тематичний цикл «Українська література» / Віктор Гурц. – К., 2010. – 30 с.
2. Гурц В. Громадянські мотиви лірики Галини Ісаєнко на тлі історії ХХ ст.: науково-дослідницька робота, тематичний цикл «Українська література» / Віктор Гурц. – К., 2011. – 38 с.
3. Кульбовський М. М. З подільського кореня. Книга п'ята / М. М. Кульбовський. – Хмельницький, Видавець ФОП Цюпак А. А., 2009. – 240 с.
4. Кульбовський М. М. З подільського кореня. Книга сьома / М. М. Кульбовський. – Хмельницький, Видавець ФОП Цюпак А. А., 2013. – 230 с.
5. Лановик М.Б. Українська усна народна творчість: Підручник / М. Б. Лановик, З.Б.Лановик. – [3-тє вид.]. – К.: Знання-Прес., 2005. – 591 с.
6. Маховська Світлана. Дитина: родини, хрестини, перші кроки (родинно-обрядовий та дитячий фольклор Хмельниччини): монографія / Світлана Маховська. – Каміанець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2013. – 216 с.

Транслітерований список літератури:

1. Hurts Viktor. Poeziia Halyny Isaienko – nevycherpne dzherelo viry v iierarkhiiu liubovi, dobroty i myloserdia: naukovo-doslidnyts'ka robota, tematychnyi tsykl «Ukrains'ka literatura». Kyiv, 2010, 30 p.
2. Hurts Viktor. Hromadians'ki motyvy liryky Halyny Isaienko na tli istorii XX st.: naukovo-doslidnyts'ka robota, tematychnyi tsykl «Ukrains'ka literatura». Kyiv, 2010, 38 p.
3. Kul'bovs'kyi M. M. Z podil's'koho korenia. Knyha piata. Khmel'nytskyi, FOP Tsiupak A. A., 2009, 240 p.
4. Kul'bovs'kyi M. M. Z podil's'koho korenia. Knyha s'oma. Khmel'nytskyi, FOP Tsiupak A. A., 2013, 230 p.
5. Lanovyk M.B. Ukrains'ka usna narodna tvorchist': Pidruchnyk. 3 issue. Kyiv, Znannia-Pris, 2005, 591 p.
6. Makhovs'ka Svitlana. Dytyna: rodyny, khrestyny, pershi kroky (rodynno-obriadovi ta dytiachyi fol'klor Khmel'nychchyny): monografiia. Kamianets'-Podil's'kyi, PP «Medobory-2006», 2013, 216 p.

Аннотация

Многожанровость творческой палитры Галины Исаенко: колыбельные Семчакевич С.Л.

В статье автор, ссылаясь на исследования как молодых ученых, так и на труды известных подольских литературоведов, анализирует многожанровость поэтического наследия известной подольки Галины Иосифовны Исаенко (1941 - 2012), автора 40 поэтических сборников и прозаических книг; освещает многообразие жанровой палитры творческих устремлений мастера слова, акцентируя внимание на колыбельные песни как один из древнейших жанров народной словесности; подтверждает оригинальность индивидуальной авторской манеры подольской поэтессы; приводит примеры собственных музыкальных мотивов, созданных на слова колыбельных Г.И. Исаенко. В качестве эпиграфа к статье использован авторский катрен, написанный как отзыв на знакомство с творчеством выдающейся подольской поэтессы; определена связь созданных колыбельных с народной основой фольклорного жанра посредством анализа поэтики произведений: лексики, художественных тропов, поэтических приемов, специфики звуко-ритмической оболочки произведений, их мелодики; акцентировано внимание на эффективности творческой обработки детских произведений Галины Исаенко и воплощения их в практику

обучения дошкольников, младших школьников, будущих учителей музыки; отмечено неоспоримое влияние колыбельных на состояние и настроение малыша; сделан вывод о колыбельных песнях как средстве воспитания у детей и юношества уважения к культурному наследию своей страны.

Ключевые слова: Галина Исаенко, творчество, жанр, колыбельные.

Summary

Variety of genres of creative palette of Halyna Isayenko: lullabies Semchakevych S.L.

The author of the article, analyzing the researches both of young scientists, and the works of famous Podillia region specialists in literature, analyses the variety of genres of poetic heritage of the prominent Podillia region dweller – Halyna Yosypivna Isayenko (1941 - 2012), the author of 40 poetic collections and prose books, outlines the diversity of genre palette of creative aspirations of the master of word, paying attention to lullabies, as one of the most ancient genres of folk literature; proves the originality of individual author manner of Podillia region poetess; offers examples of her individual music motives, based on the words of Isayenko's lullabies. As the epigraph to the article the author's quatrain was used, written as reference to the acquaintance with the creative work of unique Podillia region poetess; the relation of created lullabies with the folk genre has been defines through the analysis of the poetics of the works: vocabulary, artistic tropes, poetic means, specificity of sound-rhythmic coverage of works, their melody; emphasis on creative analysis of artists of works of Halina Isayenko as well as their implementation into the educational process of preschool children, junior schoolchildren and future music masters has been analyzed; absolute influence on the mood and the state of a small child has been determined; it was concluded that lullabies are the means for evoking respect to cultural heritage for the native country on children and young people.

Key Words: Halyna Isayenko, creative activity, genre, lullabies.

УДК 371. 134 : 786. 2. 071. 4 (045)

Трифоненко Н.Б.,
старший викладач
Сергеева Л.О.,
старший викладач
(м.Хмельницький)

Набуття студентами виконавсько-інтерпретаційного досвіду в процесі індивідуального фортепіанного навчання. Музично-педагогічний аспект

В публікації висвітлюється музично-педагогічний аспект проблеми набуття майбутнім викладачем музики досвіду виконавської інтерпретації в процесі навчання в класі спеціального фортепіано. А також розкривається зв'язок виконавської інтерпретаційної діяльності з професійною компетентністю музиканта-педагога, оскільки потребує його особистої участі у різних видах діяльності: спів, гра на музичних інструментах, хорове диригування.

Визначено, що термін «інтерпретація» в контексті статті вживається в значенні пояснення, розкриття сенсу будь-чого, а також у значенні творчого виконання музичного, літературного твору або драматичної ролі. Інтерпретація твору мистецтва означає розкриття морального, філософського значення твору мистецтва у виконавській творчості. Сутність виконавсько-інтерпретаційної підготовки майбутнього викладача музики в класі спеціального фортепіано тлумачиться як розвиток їх фізичних (технічних) якостей, де важливе місце займає посилене тренування, в органічній єдності з художньою інтерпретацією.

Авторами статті акцентується, що цілеспрямоване формування у студентів-музикантів узагальнених навичок виконавської інтерпретації й уміння самостійно, креативно підійти до інтерпретації мистецьких творів в процесі індивідуального навчання в класі спеціального фортепіано сприятиме набуттю ними виконавсько-інтерпретаційного досвіду й удосконаленню підготовки до майбутньої професійної діяльності музичного педагога.